

1986. 95 с.

7. Ничкало Н. Г. 2001. Теорія і методика професійної освіти: сучасний дослідницький етап і перспективи. Педагогіка і психологія професійної освіти, 2001. С. 6–26.

8. Олексюк О. М., Ткач, М. М. Педагогіка духовного потенціалу особистості: сфера музичного мистецтва. Київ : Знання України, 2004. 264 с.

9. Софроній З. В. Мотиваційний аспект формування виконавської уваги майбутніх учителів музики у процесі диригентсько-хорової діяльності. Вісник Глухівського державного педагогічного університету. Педагогічні науки, 14, Глухів : ГДПУ, 2009. С. 27–33.

REFERENCES

1. Apraksina, O. A. (1983). *Metodika muzykal'nogo vospitaniya v shkole*. [Methods of music education at school]. Moskva.

2. Abdullina, O. A. (1990). *Obshhepedagogicheskaja podgotovka uchitelja v sisteme vysshego pedagogicheskogo obrazovanija*. [General pedagogical training of teachers in the system of higher pedagogical education]. Moskva.

3. Archazhnikova, L. G. (1984). *Professija – uchitel' muzyki*. [Profession – music teacher]. Moskva.

4. Kovalyk, P. A. (2000). *Deaki pytannia rozvytku profesiinnoi osvity khorovoho dyryhenta. Problemy suchasnoho mystetstva i kultury*. [Some issues of development of professional education of a choral conductor. The problem of modern art and culture]. Kharkiv.

5. Martyniuk, L. V. (2014). *Metodychni rekomendatsii do praktychnykh zaniat z kursu «Khorovyi klas ta praktykum roboty z khorom»*. [Methodical recommendations for practical classes on the course «Choral class and workshop with the choir»]. Kamianets-Podilskyi.

6. Markhlevskiy, A. Ts. (1986). *Praktychni osnovy roboty v khorovomu klasi*. [Practical basics of

work in a choir class]. Kyiv.

7. Nychkalo, N. H. (2001). *Teoriia i metodyka profesiinnoi osvity: suchasnyi doslidnytskyi etap i perspektyvy*. [Theory and methods of vocational education: modern research stage and prospects].

8. Oleksiuk, O. M., Tkach, M. M. (2004). *Pedahohika dukhovnoho potentsialu osobystosti: sfera muzychnoho mystetstva*. [Pedagogy of the spiritual potential of the individual: the field of musical art]. Kyiv

9. Sofronii, Z. V. (2009). *Motyvatsiyni aspekt formuvannia vykonavskoi uvahy maibutnykh uchyteliv muzyky u protsesi dyryhentsko-khorovoi diialnosti*. [Motivational aspect of the formation of executive attention of future music teachers in the process of conducting and choral activities]. Hlukhiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

МАРТИНЮК Любов Василівна –

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри музичного мистецтва Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Наукові інтереси: методика навчання музичного мистецтва у вищій школі, формування особистості майбутнього керівника вокально-хорового колективу.

IFORMATION ABOUT THE AUTHOR

MARTYNIUK Lyubov Vasylivna –

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Profesor of the Department of Music Kamianets Podilskyi National University named after Ivan Ogienko Kamianets-Podilskyi.

Circle of scientific interests: methods of teaching music in high school, the formation of the future leader of the vocal and choral ensemble.

Стаття надійшла до редакції 05.04.2021 р.

УДК 37.011.3-051:78]:159.942.5

DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-195-101-106

МІЩАНЧУК Вікторія Миколаївна –

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри музикознавства, інструментальної та хореографічної підготовки Криворізького державного педагогічного університету

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-6463-7786>

e-mail: victoriya.n.m@gmail.com

СУЧАСНІ МЕТОДИ ПОДОЛАННЯ ЕСТРАДНОГО ХВИЛЮВАННЯ МАЙБУТНІМИ ВЧИТЕЛЯМИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ПІД ЧАС ПУБЛІЧНОГО ВИСТУПУ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. На сучасному етапі розвитку мистецької освіти здійснюється активний пошук інноваційних підходів до підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, оскільки суспільство потребує спеціалістів, які володіють не лише фаховою компетентністю, а й прагнуть до

самовдосконалення, творчості та новаторства, оволодіння інноваційними технологіями, самореалізації своїх здібностей та можливостей у практичній діяльності.

Однією із складових професійної музично-педагогічної діяльності майбутніх здобувачів мистецької освіти посідає виконавська діяльність, яка передбачає

виступи на публіці (заліки, екзамени, творчі зустрічі, концерти, конкурси). Саме під час публічного виступу високий рівень виконавської культури майбутніх вчителів музичного мистецтва сприяє донесенню та передачі слухацькій аудиторії емоційно-образного змісту музичного твору, розкриттю творчого задуму композитора та створення власної оригінальної інтерпретації музичного доробку, духовному збагаченню внутрішнього світу підростаючого покоління. Публічний виступ – це результат напруженої творчої праці артиста, який потребує значних емоційних, інтелектуальних та фізичних зусиль. Він завжди супроводжується естрадним хвилюванням, яке, в свою чергу, може дозволити досягнути високих творчих результатів під час публічного виступу, або, навпаки, значно його погіршити. Отже, даний феномен завжди є постійним «супутником» публічних виступів майбутніх учителів музичного мистецтва та залишається в центрі уваги науковців, які розглядаючи різні його ознаки, форми та результати дії, шукають інноваційні шляхи для подолання естрадного хвилювання та зменшення негативних факторів під час виступу на естраді.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі виконавська діяльність та пов'язане з ним естрадне хвилювання займають особливе місце та охоплюють цілу низку складних проблем, вирішення яких вимагає різних наукових підходів і потребує об'єднання зусиль спеціалістів з таких галузей науки, таких як: естетика, психологія, фізіологія, музична педагогіка, музикознавство. Так, у наукових працях Л. Бочкарьова, Л. Баренбойма, Г. Васадзе, Д. Благого, К. Платонова, В. Петрушина, Р. Сулейманова, С. Фейнберга, Ю. Цагареллі, Г. Ципіна розкриваються психологічні аспекти концертної діяльності. У розробленій науковцем К. Платоновим теоретичній концепції здійснюється обґрунтування динамічної функціональної структури особистості, в якій розглядаються як особистісні, так і професійні якості виконавців, необхідні для успішного здійснення музично-виконавської діяльності [7]. Дослідник Л. Бочкарьов зосереджує свою увагу на ознаках, причинах і наслідках виявлення сценічного хвилювання, його видах та різновидах [3]. У наукових працях Д. Благого розкриваються питання подолання негативних наслідків естрадного хвилювання під час публічного виступу, яке можливе за умови повного занурення в музичний образ, захоплення ним, розкриття задуму композитора із відтворенням найменших

деталей музичного твору, відкриття всього прекрасного в ньому, усвідомлення величі музики та прагнення все це передати в реальному звучанні [2, с. 64].

Видатні дослідники В. Гусак, А. Зайцева, Г. Коган, В. Крицький, Г. Нейгауз, В. Ражніков, С. Савшинський у своїх працях розкриваються особливості професійної та психологічної підготовки виконавців до публічних виступів. Основна увага науковців Л. Котової, Г. Ониськіва, Ю. Цагареллі, Є. Федорова, Юань Кай, Д. Юника та інших спрямована на вирішення питання забезпечення виконавської стабільності та надійності під час презентації музичного твору слухацькій аудиторії. Так, Юань Кай розглядає виконавську стабільність як динамічну інтегральну властивість, складниками якої виступають психологічна стійкість, емоційна стійкість, моральна стійкість, інтроперцепційна та холистична змістовність. Злагоджена робота означених складників «передбачає здатність до виявлення стійкості художніх результатів музично-виконавської діяльності на основі збереження та довільного регулювання творчого самопочуття, сценічно-емоційного стану під час публічного виступу, а також обумовлює виразне і безпомилкове донесення до учнівської аудиторії виконавсько-інтерпретаційними засобами художньо-образного змісту музичного твору» [9, с. 69].

Методичні аспекти подолання стресу на сцені відображені у наукових доробках Д. Григорьєвої, Е. Економової, Ю. Литвиненка, Н. Наєнка, В. Петрушина, С. Сабурової, Г. Цзинхена та ін. В них розглядаються різні прийоми, методи та вправи, які сприяють зняттю фізичної, емоційної та розумової напруги під час публічного виступу.

Вищеназвані дослідження внесли неоціненний вклад у вирішення проблеми підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до сценічного виступу та подолання ними естрадного хвилювання під час демонстрації музичних творів слухацькій аудиторії.

Мета статті полягає у виокремленні сучасних методів подолання естрадного хвилювання майбутніми вчителями музичного мистецтва для їх застосування під час публічного виступу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Необхідно зазначити, що естрадне хвилювання під час публічного виступу притаманно усім артистам. Для деяких музикантів-виконавців обстановка на естраді та стресова ситуація, яка супроводжується хвилюванням, може стати

складною проблемою й мати руйнівний характер. Так, видатні музиканти-віртуози А. В'єтан, К. Ліпінський, П. Роде мали складнощі з подоланням естрадного хвилювання й тому на певний період часу змушені були відмовитись від концертних виступів [6, с. 135]. Водночас, видатний скрипаль Д. Ойстрах рекомендував сприймати відчуття хвилювання як необхідний стан музиканта, а не як зло, з яким потрібно боротися. Саме у цьому стані відбувається процес творення музики, під час якого активізуються всі творчі здібності музиканта, акумулюються резервні можливості особистості для створення яскравих концепцій музичних творів та передачі їх слухачській аудиторії [10]. А відомий педагог-музикант П. Нерсес'ян наголошував на тому, що хвилювання є необхідною умовою під час публічного виступу і людина, яка не хвилюється нічого цікавого у концертній залі здійснити не може.

Для подолання естрадного хвилювання перед виступом і під час нього, науковці пропонують велику кількість вправ, прийомів та методів, які допоможуть зробити стресову ситуацію менш впливовою на організм музиканта та успішно виконати концертну програму перед слухачами. Так, на думку Л. Бочкарьова, важливим є зосередження на діях, які особистість виконує до виступу і під час нього. Виконання цих дій майбутніми вчителями музичного мистецтва повинно бути чітким і точним з одночасним контролем як ситуації, так і свого внутрішнього стану [3]. Така зосередженість на виконанні поставлених завдань дозволяє витиснути зі свідомості зайві побічні подразники, які ніяким чином не пов'язані з діяльністю виконавця, і допомагає зануритись у музичний образ виконуваного твору [2, с. 247].

Вміння зосереджуватись на виконанні музичного твору в процесі підготовки до виступу, ретельне тренування самоконтролю через прослуховування та аналіз записів свого виконання та співставлення його з нотним текстом, сприятиме подоланню естрадного хвилювання. У процесі підготовки до виступу ми пропонуємо майбутнім учителям музичного мистецтва використовувати метод «портфоліо». Він представляє собою колекцію робіт здобувача освіти та демонструє процес і результати його діяльності, дає чітке розуміння якості підготовленої програми. Завдяки застосуванню даного методу розвивається самооцінка, самоаналіз у студентів та рефлексивне обговорення продуктів їхньої діяльності [5].

Важливим у процесі підготовки

майбутніх вчителів музичного мистецтва постає й навчання їх активній саморегуляції емоційних станів, що дає можливість свідомо контролювати процес виконання музичного твору на сцені. Створити бажані почуття та стани, на думку Юань Кай, можна за допомогою техніки «реконструкція відчуттів». Студентові пропонується залучити свою уяву та представити звучання улюбленої мелодії всередині себе, а наступне завдання полягає у зміні цієї мелодії на іншу. Викладач пояснює, що такі дії можна робити і з відчуттями, швидко змінюючи їх як звуки мелодії. Далі пропонується відпрацювання цієї вправи зі зміною різних відчуттів, що дозволить у майбутньому, коли студент опиниться в стресових умовах концертного виступу, скорегувати свій емоційний стан і змінити свої почуття з негативних на позитивні для успішного виступу на сцені [9, с. 168].

На думку науковців, одним із простих ефективних способів подолання естрадного хвилювання є постійні виступи перед слухачською аудиторією. Юань Кай вважає, що використання методу обігравання музичного твору у процесі підготовки до концертного виступу сприяє формуванню виконавської стабільності музиканта. Сутність даного методу полягає у здійсненні якомога більшої кількості виступів студента та обігрань концертної програми перед слухачською аудиторією [9, с. 164]. Розпочинати такі виступи рекомендовано перед невеликою кількістю осіб – 2-3 (студенти класу, батьки, знайомі, друзі, сусіди), а потім поступово розширювати коло слухачів. Такі публічні концерти використовував у своїй педагогічній практиці П. Столярський. Музикант, який багато виступає перед публікою, буде більш впевнений і менш хвилюватиметься під час концертного виступу. Варто зазначити, що ідеальних виступів не існує й приблизно 5% слухачів концерт не сподобається, приблизно така ж кількість людей прослухає його повністю. Однак, не зважаючи на перелічені показники, атмосфера творчості, яка вирує в концертному залі завжди має свої позитивні плюси як для виконавця, так і для публіки. Музикант повинен бути вимогливим до себе, але не варто вимагати більше, ніж можеш впоратись і корити за невдачі, які стались на сцені. Для того, щоб не сталось певних прикостей під час виступу, які лише підвищують рівень напруги виконавця, необхідно ретельно вчити музичний матеріал. Навіть сам процес підготовки до публічного виступу, попередні репетиції заспокоюють виконавця.

У виступах найбільше всього лякають студентів можливі непередбачувані обставини, які можуть вплинути на якість виконуваної концертної програми. Доречним буде попереднє їх обговорення, програвання, що допоможе майбутньому вчителю музичного мистецтва, у разі виникнення таких стресових ситуацій, зберегти психологічну рівновагу та реалізувати свою інтерпретаційну концепцію під час публічного виступу. Ідеальний зовнішній вигляд також знижує ступінь стресу, адже музикант-виконавець повинен виглядати на сцені бездоганно. Важливо, щоб одяг був зручним і артист міг почуватися в ньому комфортно.

Дослідниця Е. Економова для досягнення комфортного психічного стану під час публічного виступу пропонує використовувати у процесі підготовки до означеної діяльності наступні психотерапевтичні напрями: НЛП – нейролінгвістичне програмування; тілесно-орієнтований тренінг; вокалотерапія. Кожен із зазначених напрямів – це багаторівнева розгалужена структура [4].

Так, за допомогою НЛП викладачу відкривається можливість доступу до внутрішнього світу людини, її прихованих невикористаних резервів, що дозволяє у подальшому «розкрити потенційні ресурси, витягти їх з підсвідомості, довести до рівня свідомості» [4, с. 92]. Таким чином, взаємодія раціональних та ірраціональних компонентів призводить до розширення світосприйняття, інсайту, активізації творчих та психічних процесів особистості. Для розкриття творчого потенціалу майбутніх артистів Е. Економова пропонує на заняттях зі студентами фантазувати, використовувати метафори, символи, здійснювати асоціативні порівняння та аналогії, робити фізичні вправи.

Одним із дієвих методів НЛП, який допоможе побороти естрадне хвилювання є метод «якоріння». Сутність його полягає в тому, що певні рухи, запахи, мелодія, обставини можуть викликати певні асоціації. Під час взаємодії людини з даними об'єктами у неї виникають певні переживання, емоції. Вони можуть бути як позитивними, так і негативними. Як зазначає Е. Економова, вибудовування причинно-наслідкових відношень призводить до «якоріння» одного процесу іншим [4, с. 92]. Таким чином, спостереження викладачем за студентом під час занять та виокремлення таких позитивних стимулів дає йому можливість цілеспрямовано їх використовувати у навчальному процесі та побороти негативні переживання особистості.

Нового значення набувають методи

асоціацій, аналогій, порівнянь, метафор, символів, в світі НЛП, даючи можливість використання зміни стану свідомості людини під час публічного виступу для активізації різних психічних станів, стану розкріпачення, формування нових творчих ідей, зміни світобачення та світосприйняття. Цей метод є цілою системою різних видів контролю, самоконтролю за психічним станом людини безпосередньо в процесі виконавської діяльності [4].

Одним із психотерапевтичних напрямів, який сприяє розкріпаченню майбутнього вчителя музичного мистецтва за допомогою виконання фізичних, інструментальних та голосових вправ й призводить у подальшому до розкриття внутрішнього потенціалу особистості, є тілесно-орієнтований тренінг. Він передбачає подолання м'язових затисків майбутнього вчителя музичного мистецтва, а саме, виконання системи вправ, «яка розрахована на послідовне визволення дихання, м'язів язика, щелепи, глотки, відчуття опори звука, дозволяє усвідомити свій новий голосовий потенціал» і призводить до психологічної творчої розкутості виконавця, розкриттю його потенційних здібностей та можливостей, реалізації творчого задуму під час виступу на сцені [4, с. 93]. За допомогою цього методу у музиканта тренуються навички самопізнання, саморегулювання, а також відбувається становлення професійних умінь.

Як зазначає В. Петрушин, побороти хвилювання на сцені під час підготовки до публічного виступу допоможе використання прийому рольової підготовки (в психотерапії це метод імаготерапії), коли виконавець абстрагується від свого власного «Я» і представляє себе в образі відомого йому музиканта. Це дозволяє майбутньому вчителю музичного мистецтва звільнитися від певних бар'єрів, зняти нервово-психічне навантаження та налагодити роботу свого м'язового апарата [7].

Одним із запропонованих Е. Економовою методів подолання естрадного хвилювання є вокалотерапія. Це метод психотерапевтичного впливу на емоційну сферу особистості й забезпечує виконання динамічної функції (активізація емоцій, пам'яті, інтелектуальних процесів) та регулятивної (розкріпачення організму людини, її духовне очищення) [4, с. 93]. У процесі підготовки до публічного виступу доцільно також застосовувати вокальну імпровізацію, певні буквосполучення для досягнення необхідних станів, високохудожній музичний матеріал для створення відповідної емоційної атмосфери. Таким чином, використання

виокремлених елементів вокалотерапії допомагає гармонізувати відносини людини з самим собою та оточуючим світом, зняти перевтомлення, сприяє досягненню стану релаксації та медитації, підвищує творчу активність [8].

Ми погоджуємось з думкою В. Петрушина, Юань Кай, що у процесі підготовки до публічного виступу майбутнім музичним фахівцям використання автогенного тренування допоможе оволодіти оптимальним концертним станом. Аутотренінг представляє собою низку вправ самонавіювання для регуляції психічного стану особистості й здійснюється, за В. Петрушиним, у два етапи. Такі тренування науковець рекомендує проводити за декілька днів до виступу. На першому етапі відбувається занурення в аутогенний стан, що передбачає розслаблення м'язів тіла завдяки використанню лексичних формул самонавіювання, на другому – опрацювання образної картини концертного виступу, де студент силою своєї уяви представляє залу та слухачів, проговорює етапи виступу та свій позитивний психолого-фізіологічний стан, який допоможе настроїтись на виконання програми. Дослідник пропонує на даному етапі застосовувати такі лексичні формули самонавіювання, а саме: «Я спокійний, зібраний та сконцентрований... Я починаю впевнено грати... Я видобуваю якісне та чисте звучання... У мене бездоганна техніка... Я граю так, як було заплановано... У мене все виходить... Я з легкістю граю всю програму... » та ін. [7, с. 283].

В. Петрушин звертає увагу виконавців і на необхідності застосування прийому медитативного занурення у звукову матерію музичного твору, під час якого відбувається максимальна зосередженість нашої уваги на слухових та рухових відчуттях для глибокого розуміння всього того, що пов'язано з видобуванням звуків на музичному інструменті. Наприклад, ми можемо слідкувати за плавним перетиком одного звуку в інший та відтворенням їх смислових відношень в процесі звучання музичного твору [7, с. 284–285].

Для виконавців корисним буде й виконання концертної програми перед уявною публікою. Для цього можна поставити стільці й будь які предмети розкласти замість слухачів. Особливість методу полягає у тому, що майбутній вчитель музичного мистецтва повинен повністю програти твір від початку і до кінця, не звертаючи увагу на помилки або неточності. Таким чином, студент може з'ясувати наскільки хвилювання вплинуло на якість виконання твору і чи цілком йому

вдалось виконати всі поставлені завдання. Подальша робота з уявною аудиторією під час неодноразових репетицій лише сприятиме зменшенню хвилювання студента [9, с. 164].

Не менш важливим, на думку Юань Кай, є використання методу виявлення можливих помилок для поліпшення вміння контролювати виразність та точність виконавських рухів під час підготовки до концертного виступу. Дослідником було запропоновано декілька прийомів, які б створювали перешкоди для виконавця й провокували його на здійснення помилок під час презентації музичного твору. Серед названих прийомів можна виокремити наступні: виступ з перешкодами (залучення різних додаткових шумів під час виступу); виступ в темному приміщенні або з закритими (зав'язаними) очима, який надає свободи виконавцю та впевненості; виступ після фізичного навантаження, що потребує вміння швидкого переключення уваги та концентрації своїх психічних та фізичних сил на виконання музичного твору [9, с. 166].

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Виходячи з викладеного матеріалу можна констатувати, що проблема подолання естрадного хвилювання під час публічного виступу постійно знаходиться в полі зору педагогів-виконавців, музикантів, психологів. Простого й однозначного рішення стосовно цього питання не існує, але судження, думки, практичні поради артистів, які неодноразово виходили на сцену вносять ясність у вирішенні цієї проблеми.

Отже, використання майбутнім учителем музичного мистецтва різноманітних прийомів, методів, вправ, психотерапевтичних напрямів та технік у процесі підготовки до публічного виступу та під час нього допоможуть студенту скоригувати свій негативний психоемоційний та фізіологічний стан, зробити його стабільним для виконання поставлених завдань й досягти бажаного результату. Саме від того, наскільки майбутній музичний фахівець зможе настроїтись, зосередитись і подолати емоційне напруження, залежить успіх реалізації концепції музичного твору та сприйняття її слухачькою аудиторією.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Баренбойм Л. А. Музыкальная педагогика и исполнительство / Лев Аронович Баренбойм. Ленинград : Музыка, 1974. 334 с.
2. Благой Д. Д. О музыке... вне музыки / Дмитрий Дмитриевич Благой // Советская музыка, 1972. № 5. С. 64–66.
3. Бочкарёв Л. Л. Психология музыкальной деятельности. Москва : «Классика-XXI», 2008. 352 с.
4. Економова Е. К. Методи психолого-

педагогічної підготовки співаків до концертного виступу в класикамерного співу / Е. К. Економова // Молодий вчений : наук. журнал / редкол.: О. А. Глущенко [та ін.]. Херсон, 2014. Вип. 3 (06). С. 90–96.

5. Кокарева Е. О. Технологію творчого саморозвитку майбутніх педагогів-музикантів / Елеонора Олексіївна Кокарева // Музична освіта: філософський, мистецтвознавчий та педагогічний наголоси : монографія / За ред. Н. А. Овчаренко, Я. В. Шрамка. Кривий Ріг : ФО-П Чернявський Д. О., 2018. С. 247–280.

6. Мелешко. С. Бірюк С. Психолого-педагогічні передумови успішного виступу юного виконавця / С. Мелешко, С. Бірюк // Естетика і етика педагогічної дії : зб. наук. пр. / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України, Полтавський нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. 2016. Вип. 14. С. 134–142.

7. Петрушин В. И. Музыкальная психология : учеб. пос. для студ. и препод. / В. И. Петрушин. Москва: Гуманитарный издательский центр ВЛАДОС, 1997. 384 с.

8. Петрушин В. И. Музыкальная психотерапия : теория и практика : уч. пос. для студ. высш. уч. завед. / В. И. Петрушин. Москва : Композитор, 1997. 164 с.

9. Юань Кай. Формування виконавської стабільності майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Юань Кай. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. 230 с.

10. Ямпольский И. М. Давид Ойстрах. Москва. : Музыка, 1968. 144 с.

REFERENCES

1. Barenbojm, L. A. (1974). *Muzykal'naya pedagogika i ispolnitel'stvo*. [Musical pedagogy and performance]. Leningrad.
 2. Blagoj, D. D. (1972). *O muzyke... вне muzyki*. [About music ... outside of music].
 3. Bochkaryov, L. L. (2008). *Psikhologiya muzykal'noj deyatel'nost.i* [Psychology of musical activity]. Moskva.
 4. Ekonomova, E. K. (2014). *Metody psikhologohopedahohichnoi pidhotovky spivakiv do kontsertnoho vystupu v klasiskamernoho spivu*. [Methods of

psychological and pedagogical training of students before a concert performance in a classroom sports]. Kherson.

5. Kokareva, E. O. (2018). *Tekhnolohiiu tvorchoho samorozvytku maibutnikh pedahohiv-muzykantiv*. [The technology of creative self-development of maybutny teachers-musicians]. Kryvyi Rih.

6. Meleshko, S., Biriuk, S. (2016). *Psikhologohopedahohichni peredumovy uspishnoho vystupu yunoho vykonavtsia*. [Psychological and pedagogical changes in the mind of a successful young viconavts]. Poltava.

7. Petrushin, V. I. (1997). *Muzykal'naya psikhologiya*. [Music psychology]. Moskva.

8. Petrushin, V. I. (1997). *Muzykal'naya psikhoterapiya : teoriya i praktika*. [Musical psychotherapy: theory and practice]. Moskva.

9. Iuan, Kai. (2019). *Formuvannia vykonavskoi stabilnosti maibutnikh uchyteliv muzyky v protsesi fakhovoї pidhotovky*. [Formation of performance stability of future music teachers in the process of professional training]. Kyiv.

10. Yampol'skij, I. M. (1968). *David Ojstrakh*. [David Oistrakh]. Moskva.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

МІЩАНЧУК Вікторія Миколаївна – кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри музикознавства, інструментальної та хореографічної підготовки Криворізького державного педагогічного університету.

Наукові інтереси: теорія і методика мистецької освіти, використання інноваційних технологій у сучасній мистецькій освіті в Україні.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

MISHANCHUK Viktoriia Mykolaivna – Candidate of Pedagogic Sciences, Head of the Department of Musicology, Instrumental and Choreographic preparation of Kryvyi Rih State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: theory and methodology of artistic education, use of innovative technologies in contemporary artistic education in Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 25.04.2021 р.

УДК: 37.015.31:784.9

DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-195-106-110

ОБУХ Людмила Василівна –

кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувач кафедри мистецької освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка

ORCID:<https://orcid.org/0000-0003-3556-7587>

e-mail: obukhmila@gmail.com

ПСИХОТЕХНІКА СПІВУ ЯК СУЧАСНИЙ НАПРЯМ
ВОКАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Докорінні соціокультурні та економічні зміни в Україні

вимагають відповідних перетворень і в системі професійної освіти, зокрема такій її галузі, як музична та музично-педагогічна